

DH: Forslag til reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2023-2026

Dette notat indeholder forslag fra Danske Handicaporganisationer (DH) til anvendelse af midlerne i reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet (SSA) 2023-2026.

Hvert år forhandler en bred kreds af partier en aftale om udmøntning af reserven for en fireårig periode. Beløbsrammen for perioden 2023-26 var på 2,2 mia. kr.¹ Med den politiske aftale om en ti-årsplan for psykiatrien og mental sundhed, blev der reserveret 189,9 mio. kr. af midlerne i reserven, se tabel nedenfor. Derved er der **2,01 mia.kr.** tilbage i reserven til de kommende forhandlinger. DH bakker op om de afsatte midler til psykiatrien og mental sundhed men opfordrer til, at der lægges større ambitioner i ti-årsplanen.

Tabel: Oversigt over finansieringskilder for ti-årsplanen for psykiatrien og mental sundhed²

	2023	2024	2025	2026	I alt 2023-2026	Varigt årligt fra 2027
I alt FL23 (forhandlingsreserve)	201,6	481,8	470,4	478,8	1.632,6	458,6
Reserve vedr. afgift på nikotinprodukter på FFL23	27,5	-	-	-	27,5	41,4
I alt SSA23	120,9	18,2	29,6	21,2	189,9	-
Forskningsreserven 2023	100,0	-	-	-	100	-
I alt	450,0	500,0	500,0	500,0	1.950,0	500,0

Det ligger i forliget om reguleringen af overførselsindkomster og den sociale reserve, at socialområdet skal tildeles hovedparten af midlerne. I sidste års aftale blev pengene fordelt med: 57 % til socialområdet, 28 % til arbejdsmarkedsområdet og 14 % til sundhedsområdet. Der forhandles på baggrund af forslag fra regeringen.

DH foreslår, at der i SSA reserven afsættes:

- 250 mio. kroner over fire år til opgør med lange sagsbehandlingstider
- 300 mio. kroner over fire år til en fornyet satsning på at få flere mennesker med handicap i job
- 5 mio. kroner over fire år til at styrke registerdata om handicap
- 1,5 mio. kroner over tre år til HandicapBilistCenteret

Det er væsentligt for DH, at reserven principielt ikke anvendes til drift af tiltag på social-, sundheds- og arbejdsmarkedet. De midlertidige tilskud via reserven skaber stor usikkerhed og gør det svært at opretholde kontinuitet i indsatserne. Blivende tiltag og indsatser skal i stedet finansieres af varige midler.

¹ <https://fm.dk/udgivelser/2022/august/forslag-til-finanslov-for-finansaaret-2023/>

² https://sum.dk/Media/637998818153312977/Psykiatriaftale_2022_FinalVersion.pdf

Socialområdet – nedbring de lange sagsbehandlingstider

Opgør med lange sagsbehandlingstider for hjælp efter serviceloven

Mennesker med handicap venter alt for ofte urimeligt længe på hjælp, når de søger om hjælp efter serviceloven. I en undersøgelse gennemført af DH i 2020 svarede hver femte, at de måtte vente over et år på at få hjælp.³ Og det er ikke sjældent, at en sag kan vare over to, tre eller flere år, særligt hvis sagen også påklages.⁴ Det kan have fatale konsekvenser at vente så længe på at få den hjælp, man har behov for. Ens funktionsnedsættelse kan forværres, og der kan tilgå følgesygdomme. Det kan få betydning for ens økonomi og boligsituation, og det kan forhindre en i at deltage i en uddannelse eller være i beskæftigelse.

Tænk tanken Justitia og Ankestyrelsen har undersøgt sagsbehandlingstiderne og peger bl.a. på følgende medvirkende årsager til de lange sagsbehandlingstider: Indhentning af oplysninger herunder eksterne faglige undersøgelser, detaljeret gennemgang af borgerens behov mhp. udmåling af støtten, manglende ressourcer, afklaring af sektoransvar samt uenighed mellem borger og kommune.

At få den rette indsats inden for en rimelig tid er et væsentligt element i borgerens retssikkerhed.

DH foreslår:

- At der afsættes **250 mio.kr. over fire år til en samlet indsats til at nedbringe de lange sagsbehandlingstider på socialområdet** med fem konkrete initiativer.

1. Nationalt fastsatte sagsbehandlingsfrister

Der er behov for mere strukturerede rammer omkring sagsbehandlingstider for afgørelser på socialområdet.

DH foreslår, at der gennemføres **et udviklings- og afprøvningstiltag** med at fastsætte nationale retningslinjer for sagsbehandlingstider:

- Fristerne skal afspejle sagens kompleksitet og borgerens behov. Eksempelvis skal der være korte frister på behandling af sager om reparationer af hjælpemidler og støtte til handicapbil og rimelig frist ved akutte behov.
- Den visiterende myndighed forpligtes på, at mindst 90 % af sagerne inden for et område skal afgøres inden for de nationalt fastsatte frister.
- Hvis den visiterende myndighed ikke kan overholde fristen, skal den visiterende myndighed give borgeren en begrundelse. Borgeren skal kunne klage over en afgørelse om udsættelse. Eksempelvis bør travlhed ikke være en legitim begrundelse for, at en sag trækker i langdrag.
- Tiltaget evalueres med henblik på at vurdere muligheden for nationalt fastsatte sagsbehandlingstider.

³ <https://handicap.dk/nyheder/mennesker-med-handicap-koeber-selv-hjaelp-fordi-kommunernes-egne-tilbud-er-utilstraekkelige>

⁴ Ankestyrelsen, juni 2022: [Sagsbehandlingstid på voksenhandicapområdet](#) og Justitia, februar 2022: [Problemerne med kommunernes sagsbehandlingstid](#)

2. Tid og plads til sagsbehandlerne faglighed med kommunalt loft over sagstal

Sagsbehandlerne skal have mulighed for at bruge deres faglighed. Der skal være tid og overskud til samarbejdet med borgeren og til at inddrage ekstern faglig viden, når det er nødvendigt. Det vil bidrage til, at sagsbehandlerne har tilstrækkelig tid til de enkelte sager og derved at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

DH foreslår i tråd med Dansk Socialrådgiverforening, at kommunerne forpligtes til at vedtage et loft over sagstal. Det kan ske ved, at der indføres en paragraf i Servicelovens kapitel 36, der kan formuleres således:

"Kommunalbestyrelsen forpligtiges til at fastsætte en norm for antal sager pr. myndighedssagsbehandler efter denne lov. Sagstalsnormen skal fastsættes specifikt efter hvilken målgruppe, sagsbehandlingen vedrører.

Stk. 1. Kommunalbestyrelsen har pligt til at følge op løbende.

Stk. 2. Social- og Ældreministeriet udarbejder en vejledning for opgørelsesmetode for sagstallet."

Forslaget lader det være op til kommunerne selv at bestemme hvilket sagstal, der skal gælde. Dansk Socialrådgiverforening vil fortsat anbefale vejledende sagstal. Loft over sagstallet gennemføres ved **en midlertidig fireårige lovgivning**, og evalueres med henblik på muligheden for en varig lovgivning.

3. Forpligtende registrering af kommunale sagsbehandlingstider

DH foreslår i tråd med Tænketanken Justitia, at der afsættes midler til ensartet og forpligtende registrering af kommunale sagsbehandlingstider:

- Kommunerne forpligtes til at måle og årligt indberette oplysninger om deres faktiske sagsbehandlingstider på de sagsområder, der er omfattet af retssikkerhedslovens § 3, til Ankestyrelsen.
- Oplysninger om faktiske sagsbehandlingstider skal inkorporeres i Danmarkskortet med omgørelsesprocenter på social- og handicapområdet.
- Kommunerne forpligtes til at offentliggøre deres faktiske sagsbehandlingstider og tage stilling til de sagsbehandlingstiderne på et møde én gang årligt på samme måde, som der følges op på de eksisterende danmarkskort med kommunernes omgørelsesprocenter, der udgives af Social- og Ældreministeriet.
- De forpligtende registreringer gennemføres ved **midlertidig fireårig lovgivning**, og evalueres med henblik på muligheden for en varig lovgivning.

4. Tidsfrister og krav til Ankestyrelsens afgørelser og kommunernes efterlevelse af afgørelserne

Ankestyrelsen har en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 14,5 måneder på social- og beskæftigelsesområdet⁵, og der kan ofte gå flere måneder, før en kommune handler på en hjemvisning eller omgørelse af en sag. Der er behov for at

⁵ <https://ast.dk/om-ankestyrelsen/sagsbehandlingstider/sagsbehandlingstider-1/sagsbehandlingstider3>

afsætte midler til **en stykret indsats med henblik på at nedsætte Ankestyrelsens sagsbehandlingstider**, så borgere ikke oplever, at deres sag 'kører rundt i systemet'.

DH foreslår:

- At Ankestyrelsen sagsbehandlingstider nedsættes til max otte uger for klagesager på socialområdet og samtidig sikre kvaliteten af afgørelserne.
- At der sættes en frist for, hvor lang tid en kommune må være om at agere på Ankestyrelsens afgørelse på en klagesag, både for hjemviste og omgjorte afgørelser.

5. Opsættende virkning i klagesager om naturalieydelse

Der er behov for at mindske kommunernes økonomiske incitament til grænsesøgende afgørelser. Modsat kontante ydelser får borgere ved naturalieydelse som fx ledsagelse, socialpædagogisk støtte, aktivitets- og samværstilbud, BPA mv. ikke kompensation med tilbagevirkende kraft fra ansøgnings- eller ændringstidspunkt, hvis de får medhold i en klage. I stedet får kommunen den fulde besparelse ved uberettiget frakendelse eller markant nedskæring i hjælpen.

Der blev i sidste regeringsperiode indgået politisk aftale om at udvide varslingsordningen på 14 uger ved nedsættelse eller frakendelse af hjemmetræning, socialpædagogisk støtte, ledsagelse, merudgiftsydelse, aktivitets- og samværstilbud samt botilbud. Det bakker DH i høj grad op om. Men sagsbehandlingstiden for klagesager til Ankestyrelsen er ofte over 14 uger og ventetiden forlænges, når Ankestyrelsen hjemviser en klagesag til fornyet behandling i kommunen, hvilket er den typiske hjemvisningsårsag.

DH foreslår, at der gennemføres **et forsøg med indførelse af opsættende virkning i klagesager**, hvis en borger skæres væsentligt i eller fratages en naturalieydelse, da borgerens liv påvirkes markant, mens man venter på den endelige afgørelse. Opsættende virkning vil sikre, at borgeren ikke står uden hjælp eller med en markant reduceret hjælp i ankeperioden. Forsøget skal evalueres med henblik på at afklare mulighederne for at gøre opsættende virkning permanent.

HandicapBilistCenteret

HandicapBilistCenteret, der drives af UlykkesPatientForeningen, hjælper årligt over 500 mennesker med specialiserede behov med bl.a. rådgivning, test, køreundervisning mv. og bistår derudover kommuner, offentlige myndigheder og sundhedspersonale.

Socialstyrelsen vurderer, at HandicapBilistCentret har en enestående specialiseret viden i forhold til de mest komplicerede sager om vurdering af køreegnethed og indretning af køretøjer til mennesker med komplekse handicap og praktisk køreundervisning i specialindrettede biler. Desuden vurderede styrelsen, at HandicapBilistCentrets viden og erfaring ikke findes andre steder i landet.

HandicapBilistCenteret koster UlykkesPatientForeningen årligt mere end 1 mio. kr. Trods større effektiviseringer er det ikke muligt at gøre HandicapBilistCentret økonomisk selvberende, da kundegruppen er kompleks og forløbene så lange,

at det ikke er realistisk at opnå betaling for den reelle udgift hos kommuner og private. Centret risikerer derfor at lukke uden ekstern finansiering.

DH foreslår, at HandicapBilistCenteret modtager et tilskud på 1.490.000 kr. over en tre års periode, og at der findes en varig løsning. Beløbet er fastsat, så det ikke er i modstrid med EU's regler for statsstøtte. KL bakker op om forslaget.

Arbejdsmarked – Flere med handicap i job og uddannelse II

En vigtig satsning i aftalen om SATS-puljen for 2019-2022 var "Flere mennesker med handicap skal i job og uddannelse".⁶ Der blev afsat 128,4 mio.kr. over fire år til 11 initiativer med dette formål.

DH mener, at satsningen på flere i job og uddannelse bør fortsætte de næste fire år. Flere er kommet i job, men beskæftigelsesgabets størrelse er stadig stort (25 %-point ifølge VIVE).⁷ Med en krise lurende i horisonten er det desuden vigtigt at holde fast. Vi ved, at personer med handicap er en gruppe, hvis tilknytning til arbejdsmarkedet er følsom over for konjunktursvingninger. Vi ved også, at personer med handicap udgør en uudnyttet reserve for arbejdskraft.

Finansieringen af de 11 initiativer ophører til nytår. DH mener, at flere af initiativerne skal fortsætte men i ændret format. Desuden er der behov for nye initiativer.

DH foreslår:

- At der afsættes **300 mio.kr. over fire år til en samlet indsats: Flere med handicap i job og uddannelse II** ved otte konkrete initiativer. Der skal genereres viden og udvikles effektive redskaber til at mindske efterslæbet i forhold til uddannelse og beskæftigelse. Der bør også samles op på afsluttede og igangværende projekter. Tiltag der virker bør implementeres over hele landet.

1. Lettere adgang til viden og vejledning for virksomheder ved fælles Portal

Usikkerhed om, hvad et handicap konkret indebærer, kan afholde virksomheder fra at ansætte personer med handicap. Kan en døv person være laborant? Kan en stærkt ordblind person være projektleder? Kan en person med et fysisk handicap være med i fælles sportsaktiviteter? Svarene findes, men kan være svære at finde. Virksomheder, der ønsker at ansætte personer med handicap, skal have lettere adgang til viden og vejledning om bl.a. praktiske tilpasninger på arbejdspladsen og muligheder for offentlig støtte (mentor, hjælpemidler, isbryderordning mv.).

DH foreslår, at der skabes overblik over og let adgang til den samlede informations- og rådgivningsindsats gennem etablering af **en fælles portal om handicap** og udvikling af indhold. Alle relevante videns- og rådgivningsenheder (CABI, job-

⁶ <https://bm.dk/media/8436/aftale-om-udmoentning-af-satspuljen-paa-beskaeftigelsesomraadet.pdf>

⁷ "Beskæftigelse og handicap 2021": <https://www.vive.dk/da/udgivelser/handicap-og-beskaeftigelse-2021-18275/>

centre, KLAPjob, handicaporganisationers jobrådgivning, STAR, Socialstyrelsen m.fl.) skal tilknyttes portalen. Udvikling af indhold skal også støttes – fx at få flere eksempler på typer af handicap beskrevet på Socialstyrelsens hjemmeside.

2. Styrkelse af handicapspecifik rådgivning om beskæftigelse

En række handicaporganisationer har specialviden om jobrelevante behov hos deres medlemmer. Enkelte leverer i dag rådgivning til bl.a. virksomheder. Men selv om mange organisationer ligger inde med viden om handicapgrupper i arbejdssammenhænge, er det kun få, der ressourcemæssigt er i stand til at løfte opgaven med at informere og rådgive virksomheder og andre aktører. Der ligger et potentiale i at udvide og styrke dette ben i informations- og rådgivningsindsatsen over for virksomheder, jobsøgende med handicap samt jobcentre, a-kasser og andre aktører inden for jobformidling.

DH foreslår, at oprettes en **rådgivningspulje, der kan søges af handicaporganisationer**, der ønsker at opbygge eller kvalificere information og rådgivning af borgere med handicap, virksomheder, a-kasser, jobcentre mv.

3. Arbejdsgiver-til-arbejdsgiver vejledning af og videndeling blandt virksomheder

For nogle virksomheder er den mest naturlige indgang til vejledning og viden at høre om, hvad andre virksomheder har af erfaringer. En arbejdsgiver-til-arbejdsgiver ("peer-to-peer") kontakt vil fungere bedre for dem, hvis de har spørgsmål om, hvordan man fastholder en person med langvarig sygdom eller ansætter en medarbejder med autisme. Derfor er der behov for at fremme dannelsen af netværk af virksomheder, der på frivillig basis gerne vil dele deres konkrete erfaringer om ansættelse af personer med handicap med andre virksomheder.

DH foreslår, at oprettes en **pulje til at danne og drive netværk af virksomheder**, der gerne vil vejlede og dele viden om ansættelse af med arbejdere med handicap.

4. Handicappolitisk topmøde om flere med handicap i job

DH bakker op om forslaget om at afholde et årligt handicappolitisk topmøde med det formål at sætte fokus på og skabe opbakning til initiativer for at få flere med handicap i job.⁸ Det skal ske på baggrund af en redegørelse for beskæftigelsessituationen for personer med handicap. Deltagerkredsen skal være fra regering, Folketing, arbejdsmarkedets parter, handicaporganisationer og uddannelsesområdet.

DH foreslår, at der afholdes **et årligt topmøde med fokus på at få flere med handicap i job**.

5. Fokus på jobmatch

Det er vigtigt at understøtte en bred opbakning til og løbende fokus på at få flere med handicap i job. Det kan gøres ved at bygge videre på de erfaringer, som findes fra aftalen fra 2018 "Flere mennesker med handicap i job", hvor der blandt

⁸ Se fx beslutningsforslag herom: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20211/beslutningsforslag/b133/20211_b133_beretning.pdf

andet blev afsat midler til et kampagnespor, herunder oplysning og jobmatch via webinarer, jobmøder og karrieredage mv. Aftalen udløber med udgangen af 2022.

DH foreslår, at bygges videre på indsatsen fra satspuljeaftalen fra 2018 bl.a. med en "job-uge" med job-match aktiviteter.

6. Et synligt og velfungerende fleksjob-arbejdsmarked

Den gennemsnitlige fleksjobledighed er ca. fem gange højere end den ordinære ledighed. Der synes derfor at være barrierer i forhold til at skabe effektive jobmatch for borgere visiteret til fleksjob. Det kan bl.a. skyldes, at arbejdsmarkedet for fleksjobvisiterede er uigennemtsigtigt og dårligt fungerende. Mange arbejdsgivere kender ikke fleksjobordningen særlig godt. De har derfor ikke fokus på at slå fleksjob op som en vej til at skaffe arbejdskraft. De ved heller ikke, hvordan man finder frem til ledige fleksjobvisiterede med de rette kompetencer. Omvendt har ledige fleksjobvisiterede ikke mange opslåede stillinger at vælge imellem.

Der er behov for at udvikle og afprøve tiltag til at skabe et gennemtsigtigt og velfungerende fleksjob-arbejdsmarked. Både udbud, efterspørgsel og jobmatch-processen bør adresseres. Et formål er at øge arbejdsgiveres viden om fleksjob. Et andet at fremme arbejdsgiveres brug af jobdesign til at skruer fleksjob sammen. Et tredje er at synliggøre ledige fleksjob og de fleksjobvisiteredes kompetencer og jobønsker via eksisterende kanaler for jobformidling (sociale medier, offentlige og private jobportaler mv.).

DH foreslår, at der oprettes en **pulje til oplysning om fleksjob**, forsøg med design af fleksjob og en styrket synliggørelse af ledige fleksjob og ledige fleksjobvisiteredes kompetencer mv.

7. Kompetencekort

Usikkerhed om, hvilke kompetencer og støttebehov en person med handicap har, kan være en udfordring for nogle arbejdsgivere. Det forhold, at personlig assistance, hjælpemidler mv. først bevilges efter ansættelsen kan også udgøre en udfordring. I satspuljeaftalen 2019-2022 blev der afsat midler til forsøg med et kompetencekort for at synliggøre kompetencer og støttemuligheder for personer med handicap – fx til brug i forbindelse med jobsøgning. Her er der indhentet erfaringer, og mulighederne for at udbrede kompetencekortet er også blevet afdækket, jf. aftalen. Der bør tages skridt til at indføre et sådant kort bl.a. på baggrund af erfaringer fra forsøget.

DH foreslår, at udvikles og gennemføres **en model på baggrund af erfaringerne med kompetencekortet**, som forud for en ansættelse imødekommer såvel lediges som arbejdsgiveres ønske om gennemsuelighed og tryghed for bevilling af de nødvendige handicapkompenserende tiltag.

8. Systematisk afdækning af funktionsnedsættelser blandt ledige

Forsøg med systematisk afdækning af, om ledige har et handicap/langvarigt helbredsproblem, har vist positive resultater.⁹ Formålet med at screene for jobrelevante funktionsnedsættelser er at åbne jobcentrets og den lediges øjne for, om der er behov for at sætte ind med særlige indsatser. Det kan fx være hjælpemidler, mentor eller virksomhedsrettede forløb med det formål at lette vejen til ordinære job. I nogle tilfælde – fx hvis der tale om ledige med langvarige problemer med at opnå ordinær beskæftigelse – kan der være behov for udredning af deres funktionsnedsættelse og/eller visitation til fleksjob.

På baggrund af erfaringer fra forsøgene skal der fastlægges en simpel model for screening af ledige. Modellen skal udbredes til jobcentre og andre aktører landet over.

DH foreslår, at der udarbejdes og udbredes en model for afdækning af funktionsnedsættelser blandt ledige.

Initiativer på tværs af social- sundhed og arbejdsmarked

1. Bedre registerdata om handicap, arbejdsmarked, uddannelse og en række andre samfundsforhold

Der mangler solide data om handicap. Ofte baserer viden sig på selvrapporterede oplysninger, hvilket kan være udmærket til mange formål. Men det ville være muligt at designe bedre løsninger og måle effekterne af dem, hvis der var bedre adgang til registerbaseret viden om handicap og arbejdsmarked, uddannelse og en række andre samfundsforhold inden for social- og sundhedsområdet. Eksempelvis er der pt. fastsat et politisk mål om 13.000 flere med større handicap skal være i beskæftigelse i 2025. Det er dog ikke et mål, der løbende monitoreres på, og det er ikke muligt for kommuner, virksomheder, organisationer, medier mv. at følge med i, om det går den rigtige vej. Bedre data vil gøre det muligt at holde fokus på fremdrift i forhold til at øge beskæftigelsen for personer med handicap.

DH foreslår, at der afsættes 5 mio. kr. til at styrke registerdata om handicap, der gør det muligt at skaffe detaljeret viden om effekter af tiltag inden for uddannelse, beskæftigelse samt om barrierer for inklusion på arbejdsmarkedet og i det øvrige samfund samt en løbende monitorering. I tilknytning hertil aftales et nyt ambitiøst politisk mål for at få flere med handicap i beskæftigelse efter 2025.

2. Behov for en ny finansiering af civilsamfundsorganisationerne

Danmark har brug for et stærkt civilsamfund, der kan bidrage med at løfte mennesker i sårbare livssituationer ind i fællesskabet. Det kræver, at der er stabile rammer for civilsamfundsorganisationerne.

DH foreslår, at der indføres en ny model for en stabil grundfinansiering af civilsamfundsorganisationerne på social- og sundhedsområdet ud fra transparente kriterier som endelig afløser for den nedlagte SATS-pulje. Modellen bør tage udgangspunkt i de anbefalinger, der blev fremlagt i Civilsamfundsstrategien, 2021¹⁰

⁹ Se evalueringsrapport: <https://star.dk/media/18246/n-et-mere-rummeligt-arbejdsmarked-for-borgere-med-handicap-2.pdf>

¹⁰ <https://frivilligraadet.dk/sites/frivilligraadet.dk/files/media/document/Civilsamfundsstrategi%20-%20fuld%20I%C3%A6ngde.pdf>